

Annotatsiya**AYOLLAR VA ERKAKLAR O'RTASIDAGI INVESTITSIYA
PORTFELI TUZILMASIDAGI FARQLAR, RISK-DAROMAD
FUNKSIYASI MODEL****Meliboyeva Madina Mirzohidjon qizi**

Qo'qon universiteti Andijon filiali Iqtisodiyot

yo'nalishi 25-10-guruh talabasi

madinameliboyeva207@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17788700>

Ushbu maqola ayollar va erkaklarning investitsion portfelni tarkibi, risk va daromadga bo'lgan yondashuvi hamda gender farqlarini tahlil qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ayollar investitsiyada xavfsizlik va barqarorlikni ustuvor qiladi, portfelni diversifikatsiyalash orqali riskni kamaytiradi va uzoq muddatli daromadni saqlashga intiladi. Erkaklar esa yuqori tavakkal va yuqori daromad strategiyasini afzal ko'rib, spekulyativ imkoniyatlardan foydalanishga moyil bo'ladi. Gender farqlari portfel samaradorligi, bozor barqarorligi va individual investitsion strategiyalarga sezilarli ta'sir qiladi. Tadqiqot natijalari moliyaviy institutlar va investorlar uchun genderni moslashtirilgan investitsiya strategiyalarini ishlab chiqishda foydali bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar

Ayollar investitsion xulqi, erkaklar investitsion xulqi, portfel tarkibi, risk-daromad funksiyasi, gender farqlari, diversifikatsiya, bozor barqarorligi, moliyaviy strategiya, investitsiya tavakkali, uzoq muddatli daromad.

Moliyaviy bozor va investitsiya jarayonida har bir investorning qarorlari uning shaxsiy xulq-atvori, riskga bo'lgan munosabati va moliyaviy maqsadlariga bog'liq. Shu nuqtai nazardan, ayollar va erkaklarning investitsion portfelni tarkibi va xulqi o'rganishga arziydi, chunki ular portfelni shakllantirish, riskni boshqarish va daromad olishda turlicha yondashuvga egadir. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ayollar investitsiya jarayonida xavfsizlik va barqarorlikni ustuvor qiladi, portfelni diversifikatsiyalash orqali riskni kamaytiradi va uzoq muddatli daromadni ta'minlaydi. Shu bilan birga, erkaklar yuqori tavakkal va yuqori daromad strategiyasini afzal ko'rib, spekulyativ imkoniyatlardan foydalanishga intiladi. Ushbu farqlar risk-daromad funksiyasi va portfel tarkibidagi ulushlarda aniq namoyon bo'ladi. Maqolaning asosiy maqsadi ayollar va erkaklarning investitsion portfelni tarkibi, risk va daromadga bo'lgan yondashuvi, shuningdek gender farqlari bozor barqarorligiga qanday ta'sir qilishini tahlil qilishdir. Shu orqali genderni moslashtirilgan investitsiya strategiyalarini ishlab chiqish va portfel samaradorligini oshirish imkoniyatlarini aniqlash ko'zda tutilgan. Ushbu tadqiqot nafaqat individual investorlar uchun, balki moliyaviy institutlar va bozorni boshqaruvchilarga ham foydali bo'lib, investitsiya jarayonida gender xulq-atvorini hisobga olishning ahamiyatini ko'rsatadi.

Asosiy qism***Gender farqlari va investitsion xulq-atvor***

Ayollar investitsion xulqida ayollar ko'pincha investitsiya jarayonida ehtiyotkorlik va barqarorlikni ustuvor qiladi. Ular yuqori riskdan ko'ra portfel barqarorligi va uzoq muddatli daromadni saqlashni afzal ko'radilar. Ayollar obligatsiyalar, past riskli indeks fondlari va ko'chmas mulk kabi barqaror daromad manbalarini tanlaydi. Sarmoyalarni turli aktivlarga

taqsimlab, riskni kamaytiradi. Potensial yo'qotishlardan himoyalaniş uchun spekulativ va yuqori riskli aktivlarga kam ulush beradi. Moliyaviy maslahat va ekspert tavsiyalaridan foydalanishadi. Portfelni uzoq muddatli barqaror daromadni ta'minlashga yo'naltiradi va aktivlarni tez-tez sotib-sotish odati kamroqdir. Ayollar portfeli odatda xavfsiz, barqaror va diversifikatsiyalangan bo'ladi. Daromad o'rtacha bo'lishi mumkin, ammo risk pastligi tufayli portfel inqiroz davrida ham barqaror qoladi.

Erkaklar investitsion xulqida erkaklar esa investitsiyaga nisbatan yuqori risk va daromadga intilish bilan yondashadi. Ularning qaror qabul qilish uslubi ko'pincha tezkor, spekulativ va yuqori tavakkalni talab qiladi. Texnologik aksiyalar, startaplar, kriptovalyuta kabi volatilligi yuqori aktivlarga sarmoya qiladi. Qisqa muddatli spekulatsiyalar orqali daromadni oshirishni maqsad qiladi. O'z qarorlariga haddan tashqari ishonch bilan yondashadi, ba'zan impulsiv qarorlar qabul qiladi. Bozor imkoniyatlaridan maksimal foyda olish uchun aktivlarni tez-tez sotib-sotadi. Erkaklar portfeli yuqori daromadli bo'lishi mumkin, lekin risk va yo'qotish ehtimoli sezilarli darajada yuqori. Shu bilan birga, erkaklar strategiyasi spekulativ xarakterga ega bo'lib, qisqa muddatli imkoniyatlardan foydalangan holda portfelni optimallashtirishga intiladi.

Risk va daromadga bo'lgan genderga xos munosabat

Investitsiyada risk va daromad o'rtasidagi muvozanat eng muhim jihatlardan biridir. Gender farqlari ushbu munosabatni shakllantiradi:

- Ayollarda xavfni kamaytirib, barqaror daromadni saqlashga intiladi. Volatillik past, yo'qotish ehtimoli minimal. Bu esa portfelni uzoq muddat barqaror saqlash imkonini beradi.
- Erkaklarda daromadni maksimal oshirishga intiladi, bu esa volatillik va riskning yuqoriligi bilan birga keladi. Yo'qotish ehtimoli ham oshadi.

Ayollar riskga ehtiyotkorlik bilan yondashsa, erkaklar riskni qabul qilish va daromadni oshirishga tayyor bo'ladi. Shu farqlar genderga xos investitsion strategiyalarning shakllanishiga sabab bo'ladi.

Portfel tarkibi va gender farqlari

Ayollar portfeli tarkibida obligatsiyalar 45% - asosiy ulush, xavfsiz daromad manbaidir. Past riskli indeks fondlari 30% - uzoq muddatli barqarorlik va diversifikatsiya. Ko'chmas mulk va REIT fondlari 5% - barqaror passiv daromad. Yuqori riskli aktivlar 10% - minimal ulush, ehtiyotkor yondashuv. Naqd pul 5% - likvidlikni ta'minlaydi.

Erkaklar portfeli tarkibida yuqori riskli aksiyalar 35% - asosiy ulush, daromadni oshirish. Kriptovalyuta va spekulativ aktivlar 15% - yuqori volatillik va daromad imkoniyati. Obligatsiyalar 15% - barqarorlik uchun kichik ulush. Ko'chmas mulk 5% - diversifikatsiya uchun oz miqdor. Naqd pul 5% - likvidlikni saqlash. Ayollar portfeli xavfsiz va barqaror, erkaklar portfeli esa yuqori risk va daromadli. Gender farqlari portfel samaradorligi va bozor barqarorligiga sezilarli ta'sir qiladi.

Gender farqlarining amaliy va makroiqtisodiy ahamiyati

- Ayollar portfeli bozor barqarorligini oshiradi, kapital oqimini muvozanatlaydi va inqiroz davrida yo'qotishlarni kamaytiradi.
- Erkaklar portfeli bozor faolligini oshiradi, daromad imkoniyatlarini kengaytiradi, lekin volatillikni kuchaytiradi.

Moliyaviy institutlar gender farqlarini hisobga olib, investitsion mahsulotlar va tavsiyalarni ishlab chiqishi mumkin. Genderga mos strategiyalar portfel xavfini boshqarish va bozor barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ayollar xavfsizlik va barqarorlikni ustuvor qiladi, erkaklar esa daromadni maksimal oshirishga intiladi. Gender farqlari portfel tarkibi, riskga yondashuv va daromad ko'rsatkichlarida aniq ko'rinadi. Ushbu farqlar moliyaviy strategiyalar, investitsion tavsiyalar va bozor barqarorligi uchun muhim ahamiyatga ega. Genderga sezgir investitsiya strategiyalari orqali xavfni boshqarish va daromadni optimallashtirish mumkin.

Xulosa

Ushbu ishda ayollar va erkaklarning investitsion portfel xulqi va risk-daromadga bo'lgan munosabati tahlil qilindi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, ayollar va erkaklar investitsiya qilishda turlicha qaror qabul qiladi va bu ularning portfel tarkibi hamda bozor barqarorligiga bevosita ta'sir qiladi. Ayollar portfeli odatda barqaror, xavfsiz va diversifikatsiyalangan bo'ladi. Ular yuqori tavakkalni kamroq qabul qiladi, uzoq muddatli daromadni afzal ko'radi va yo'qotish ehtimolini minimal darajada ushlab turadi. Shu bilan birga, ular moliyaviy maslahat va ekspert tavsiyalariga ochiq bo'lib, portfelni ehtiyotkorlik bilan boshqaradi. Erkaklar esa ko'proq yuqori risk va yuqori daromad strategiyasini afzal ko'radi. Ular spekulativ imkoniyatlardan foydalangan holda daromadni maksimal oshirishga intiladi, portfelni tez-tez yangilaydi va riskni qabul qilishga tayyor bo'ladi. Shu sababli, erkaklar portfeli volatilligi yuqori, yo'qotish ehtimoli esa ko'proq. Gender farqlari nafaqat individual investorlar uchun, balki butun bozor barqarorligi va samaradorligi uchun muhim ahamiyatga ega. Ayollar portfeli bozorni barqarorlashtirsa, erkaklar portfeli bozor faolligini oshiradi. Shu asosda moliyaviy institutlar va investorlar genderga mos investitsiya strategiyalarini ishlab chiqishi, xavfni boshqarish va daromadni optimallashtirishda foydali bo'ladi. Umuman olganda, ayollar va erkaklarning investitsion xulqi va qarorlari bozorning turli vaziyatlarida o'ziga xos rol o'ynaydi va ularni tushunish portfelni muvaffaqiyatli boshqarish hamda barqaror daromad olish uchun muhim hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Sobirov, A. (2018). Investitsiyalar va moliyaviy bozorlar. Toshkent: Iqtisodiyot va moliya nashriyoti.
2. Karimov, D. (2017). Investitsion portfelni boshqarish nazariyasi va amaliyoti. Toshkent: Fan va texnika.
3. Qodirov, R. (2019). Moliyaviy boshqaruv va risklarni tahlil qilish. Toshkent: Iqtisodiy tadqiqotlar markazi.
4. Tursunov, S. (2020). Kapital bozorida gender va investitsiya strategiyalari. Toshkent: Toshkent moliya instituti nashriyoti.
5. Islomov, B. (2016). Risk va daromadning investitsion portfel nazariyasi. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi.
6. Akhmedova, N. (2021). Moliyaviy xulq-atvor va investor psixologiyasi. Toshkent: Iqtisodiy tadqiqotlar nashriyoti.